

Eae de trei ori in septimana: Mercuri-a, Vineri-a si Domineca, cand o cõla intrãga, cand numai diumetate, adeca dupa momentul impregiurãrilor.

Prețul de prenumerațiune:

pentru Austria:	
pe an intreg	7 fl. a. v.
" diumetate de an	4 " " "
" patraru " "	2 " " "
pentru Romania si Strainetate:	
pe an intreg	15 fl. v. a.
" diumetate de an	8 " " "
" patraru " "	4 " " "

ALBINA.

Prenumeratiunile se fac la tott dd. corespundintã a-i nostri, si d'adrepul la Redactiune: Stadt, Wallfischgasse Nr. 8; Mezzanin, unde sunt a se adresã si corespundintiele, ce privesc Redactiunea, administratiunea sãu speditura; cãte vor fi nefrancate, nu se vor primi, era cele anonime nu se vor publica.

Pentru a auncile si alte comunicatiuni de res privat — se raspunde cate 7 cr. d. timbrului se fac cu pretiu scadut. Timbrului cate 30 cr. pentru una data, anticipa. Speditura: Mariahilf, Windmühlgasse Nr. 29. unde se primesc insertiuni.

Viena 8/20 opt.

Scirea cea mai importanta pentru noi e concessiunea data de Maj. Sa Imperatul unei societati pentru cladirea calei de fer de la Arad la Alba-Julia. Din niusintiele anilor trecuti cunõscem motivele cari se lupta pentru liniã de la Orade, si cari pentru ceea de la Arad. Astã din urma primã acumã incuviintiãre prã nalta, si cladirea ei va amanã sãu va nemici de tot sperantiele liniã de la Orade, care pe la Clusiu ar fi se trãca prin centrul Transilvaniei, si astfel cu drept cuvent se se numesca cale ferata Transilvanãna.

Maj. Sa Imperatul petrece in provinciele de medianõpte ale imperiului, cari suferira mult in bataliã trecuta avuta cu Prusiã. Pana acũ cercetã orasiul Brünn, se informã despre starea locuitorilor, a fabricelor etc. Se vor intreprinde lucrari publice pentru a dã ocupatiuni celor scapetati in starea materiale, din causã recuistiunilor mari militari, prin cari armatã prusã scia se stõrca de la locuitori tõe nutremintele si alte obiecte necesarie vietiei. Comisiunile insarcinate in acele tãri cu constatarea cã: cine cata dauna a suferit? — si-au finit lucrarile sale. Locuitorii vor primã desdaunãre de la imperiul intreg, asiã precepem si asiã ni splica si alte foi autograful imp. din 13 opt. (vedi nr. 75 al „Alb.“) in care se dice: „Cel ce aduse sacrificiu monarcei in timpul acest greu, are drept la ajutoriul imperiului.“ In autograful catra d. Mailatu nu se pomeni de ajutoriu, si prã natural cand tiente-se la desdaunãrea sacrificiilor materiale.

Diariile inspirate francesci sunt superate fõrte mai ales pe foile nemtiesci, pentru respandirea faimelor intristãtõrie despre starea sanetãtii lui Napoleone.

Imperatul, dic ele, neci cand n'au fost mai sanetos de cat acumã.

Intrãceea Imperatul si imperiul suferira dauna mare, fostul ministru Thouvenel a repausat in etate de 48 de ani. „Monitoriu“ i face necrologul cu lauda multa, amintind meritele lui la anessarea Nizzei si Savoiei. — Romanii in genere au perdut un filoroman, precum ni-au aderit scriptele lui, era Romaniã perdũ pe spriginitoriul ei la conventiunea de Paris. —

Astadi Italiã intra oficialminte in posesiunea Venetiei. Mane si poimane si-va avã loc plebiscitul in tierãã intrãga. La 24 l. c. deputatiuni din desclinite orasie ale Venetiei vor plecã la Florentia cu rezultatul plebiscitului, invitand pe regele a cercetã Venetiã, care in 29 sãu cel mult 30 l. c. si-va tienã intrarea sa solena. —

Un telegram de ieri din Constantinopole ni spune: Greciincercara la Candia a aprinde flotã turcãca dar nu li succese. Sinodul grecesc recunoscũ ne-dependentiã besericei romane. Pentru primirea Domnitoriului Romaniei s'a gãtit un palatiu imperatese la Bospor. O naie de resbel i va stã la despusetiune.

Scirile ce sosese din orient cu postã, arãta cã Turcii cãdiura la Candia in mai multe locuri, Grecii primesc ajutorie de bratie si bani, ei comiserã crimã barbarã de a ucide pe parlamentariul turcesc, o crtma fora de exemplu in istoriã mai nõua a dreptului gintilor. — Serbii cer la Constantinopole drepturi casã Domnitoriul Carol.

Revista diaristica.

In „Gazetã Transilvaniei“ Nr. 77 domnul G. Baritiu spune dlui Macavei din Nr. 56 al „Albini“ cã politicã Romanilor din Transilvania nu e pasivitate mortãrã, ci acceptãtõrie, apoi continua:

Deci se distingem intre politicã asteptãtõre si intre politicã pasivitatei mortãrã.

Si apoi intreb eu, ce erã se facã natiunea, pre cat timp regimul i dicea: Lasa-me in pace, nu me conturbã, se mai fac inca si acest esperiment.

Ei, bine, s'a mai facut un esperiment, am mai trecut prin un provisoriu; acum põte fi ca ne-a venit si nõua ordinea dilei.

Inse romanii transilvani dupa credintiã dlui Macavei sunt neinvoiti? Sperãm dupa Ddieu, cã dn. Macavei se va desamãgã in acãsta privintia intr'un mod prã placut; lu rugãm inse, ca neunirea, dintre unele persõne se nu o ia de neunire natiunala, ci din contra se se bucare cã mai vede ridicandu-se si cate o parere opusa. Se põte õre ca orice organism vietuitoriu se esiste fara un pic de fere? Nu se põte? Preste acãstã precum in lumea fisica prin cate o fortuna se curãtia atmosferã, intocma si lumea morala are trebuintia ncaperata de cate o scuturatura. La noi inca se adunãserã ceva miasme, care trebuiau curãtate.

Asiã eu cred, cã astadi natiunea romanãca din Transilvania este invoita cu sinesi; ea acum simte ce are se facã, fara ca se aiba trebuintia de a esã cu multe programe in piãtia. Inse tocma pentru aceea rog prã plecat pe unii publicisti cari voiesã a fi conducãtorii ei, ca se nu o aduca erãsi in confusiune prin programe scrise in doi perã ca si oraculele dela Delphi. Me rog erãsi prã umilit, ca astadi catra 20 sept. 1866 adica la un an de la sistarea legislatiunii se nu i se mai vorbescã nici in alternative, cã sãu congres sãu dieta, si erãsi sãu federalism dupa natiunalitati, sãu legile din an. 1863, ci se i se spunã romanului transilvan romanesc respicat: terenul legal din an. 1853 et 4, dieã de atunci continuata si realãsa pe temelul legii electorale tot din acel an. Acãstã este singurul teren legal, pe care romanul transilvan põte sta mai sigur. Fã-l se parasescã pe acãstã si se alerge dupa teoriile natiunale slavonesci federalistice, pentru ca se-si pãrã si natiunalitate si patriã. Popõrale slave austriace, adeca boemii, polonii, croatii, serbii, slavacii, rutenii, slovenii vorbesc si scriu siepte dialecte, n'au nici ei insisi nici o programa comuna: noi se li o facem? Programã nõstra e cuprinsa in cuventul de tron din 1 Iuliu 1863, in propusetiunilo regesci si in adresã dietei de atunci, era devisã nõstra este dieteã pe temelul legii electorale subster-

nute in an. 1864 spre sanctiunãre. In aceleasi ni se arãta garantia si pentru patria si pentru natiune. Alta programa nu ni trebuesce pe ani inãinte.

Ce avem noi cu sbuciumaturele federalistice ale slavonilor? Ce ne amestecãm noi in certele lor cu germanii? Se le cunõscem, asiã este, ci se nu le facem de ale nõstre, se nu ne identificãm cu ele pentru tõta lumea asta. Transilvania si-are contractul seu bilateral de stat, legile sale fundamentale; natiunea este primitã prin sanctiune regescã in stãutul constitutiunii; pentru reformele recerute i s'a deschis cale largã chiar prin propusetiunile regesci; dupa incheierea acelora ni s'a promis cu tõta solenitateã re'noirea contractului de stat, adeca a diplomei Leopoldine; cu imperiul ne-am invoit prin codificarea celor dõua acte mari; cand se vor propune schimbãri sãu modificãri in aceleasi, vor intrebã de sigur si pe Transilvania, pentru cã i s'a promis curãt in prean. patenta din 20 sept. 1865; atunci vom fi si noi de fatia. Unirea Transilvaniei cu Ungaria este facuta de mult, adeca de la 1692 si renoita in an. 1744 sub un monarc si in dinastiã Habsburg-Lotaringiã. Mai multa unire ar fi perire, ar fi desfiintãre.

Nici fanaticismul cel mai inflacãrat natiunãl, nici tõe sberãtele si tiepetele dintr'o dutiena de foi politice, nici o mie de proteste in favõrea limbii nu vor mai ascurã natiunalitateã romanãca fara a ni se ascurãã totodata autonomiã patriei fundata pe legi si juraminte mari si tari. De aceea dacã voim ca natiunalitateã se nu ne steã in aer, se nu mai uitãm nici pe un minut de patria. Am repetitõ adeseã, o mai dic si astadata, cã pana eram sclavi politici ca natiune „tolerata usque ad beneplacitum Principis et regnicolarum“, tõe punctele nõstre de programe se concentrã prã bine intr'un singur punct: emancipare natiunala. Astadi nu mai cutãza nimeni a se provocã pe fatia la legile de proscriptiune natiunala, cutãza inse a racni in gurã mare, cã patriã nõstra ca tiãra autonõma nu mai esista. Deci intempletse orisice reorganizãre a monarcei, pe ori si ce principiu, noi se remanem constanti pe langã terenul nostru legal din an. 1863/4 si se mergem inãinte pe acelasi.

Din acestea suntem constrinsi a deduce, desã cu destula durere, cã romanii transilvani in cestiuni strins politice privitõre la reorganizãrea monarcei si mai ales la impacãrea di-

FOISIORA.

Caletoriile lui Iacov Cooc

in jurul pamantului.

(Urmare din caletoriã a dõuã.)

Continuand calea catra medianõpte pe tiermurele apusan al Selandiei, la 16 maju 1773 desbarcãra in senul de mare Carolinã. Departe observãserã cã lucece ceva, erã naiã „Adventure“ care se perduse, si acumã veni cu bucurie a intempinã pe „Resolution“ dand 13 salve de tunuri, la cari raspunde si cea lalta tot cu atatea. Capitanul Fourneaux ne mai gãsiãnd pe „Resolution“ in marea inghiãtiãta, trãsesã la senul acãstã precum i spusese Cooc pentru intemplantãre dacã se vor perde de olalta. Fourneaux acceptã acã de cinci septemane.

Acã erã mai cald de cat in Dusky, si locuitori erau mai multi, se portau cu amicitã, si in parte erau cunoscuti vechi. Descrierãm locuitoriã Selandiei in caletoriã antaia, se-i privim acumã mai de aprõpe. Sunt õmeni mari si tiepeni, colõrea bruneta luminõsa. Barbatii au per lung, in care unii, aforã de pene, mai implanta si un peptine de os de chit. Muierile de regula põrta per tuns. Fatã rotunda, nasul tare, dintii albi. Pe fatia si-taia figure regulate,

a dese cu maestria. Partea den sus a trupului e bine facuta, dar la genunchi sunt ceva prã grosi. Multi, mai ales femeile se ung cu arsenic rosu, era oleul cel puturos l'intrebuintiãza cu totii. Necurãtientiã cea mai mare domnesce la ei, pepile necurãtientiã se precumbla pre eicu multime, densii le mistuesc casã simiele (moimitie). Imbracamintea lor, la barbati si la muieri in accesi forma, o gãtesc din inul tieriei lor. Parãdã o fac cu curele de pei de cane, ce si le acãtia pre vestminte. In colibele lor, omul abiã incape pre usia. Langa locuintia stau nisce lavitie sub umbre, pre acãsteã odinesc, si acã si spun fãptele eroice. De regula locuintiele lor sunt langã olalta pe verful stãncelor, si un loc de acãstã incunjurat cu pari se numesce „hippah.“ Armã lor cese numesce „patuh-patuh,“ e o secure de tãle (mineral) verde. Din acãstã si din õse de om si-gãtesc seuclele lor.

Trãiesc purure in cãrta, repede se sentiesc vatamati si atunci nu uita resbunãrea, fiul si-resbuna pentru tata si pentru mosiu-so. Pre inimici i suprind la intunerecul, sugrumã si muieri si copã. O parte din cei ucisi o manca de loc, cat n'au mancat precum si pe cei prins i-aduc a casa de-si ospetãza amicii. Cru-delitateã lor e atãã de mare, in cat pre inimici i taia de vã in bucati, si acãstã o fac cu bucuria mare, cãci cred cumã numai celã ce a invins pre inimicul seu si l'a mancat, va merge la diei, era devinsul si ucisul in focul de purure. Cu tõe acãsteã cesti locuitori au si sen-

tieminte nobile, se bucura dacã si-ved amicii dupa despartire, si plang dacã-i perd. Intrebãra despre amicul si invetiãtoriu lor Tupaia, si intielegend cã a morit la Batavia, i facura de loc o cantare scurta gelõsa: „Aeghiih matte, ahvaeh Tupaiah!“ (S'a dus mort, o vai Tupaia!)

Putien nãinte de plecãrea Angliilor, se a-propiã de ei o luntre mare cu locuitori de aici, cari sufland in trimbãtie de scoice dedeau un ton ingrozitoriu. In medilocul luntrei sãdea un om maro si frumos, care — venind langã „Resolution“ — tienũ cuventãre solena. Acã pãrea cã intrãba, se fãlesc, acã amenintãã, provocã, cu un cuvent erã omul pasiunilor. In loc de respuns, Cooc i invitã pre naiã sa, unde se si urcãra dupa un pic de cugetãre. Acã apoi se si vedit erãsi la apesãri de nasuri (in locul sarutatului). Numele oratorului fu Teiratu, Domnitoriu potinte, barbat de capacitate mai mare si portãre mai nobile de cat s'ar fi putut acceptã de la Selandiani, impresiune rea fece numai vestmentul lui cel principesc, care in abundantiã pepilor nu se distingea de a supusilor lui.

Cooc doriã a prasã aici vite de casa si plante din Europã. Deci la plecãre lasã cateva pre insula, incredintiãndu-le ingrigirei potintelui Teiratu.

La 7 juniu naile notau erãsi pe marea de mediãdi. Acũ Cooc cercã regiunile medilo-

cie ale sãmiglobului ca se gasescã „terra australis.“ Marinarii nu mai poteau portã suferintiele cele multe in zone frigurõse, nemultiamirea lor cresceã precum scãdea sperantiã de a gasã terra australis. Cooc ca se multiamescã pre õmenii sei, otari a-i duce la Tahiti (insulã frumõsa, ce o cunõscem din caletoriã antaia) si a amanã speditiunea in marea inghiãtiãta pana la timp mai favorabile.

In 15 august desbarcãra in Tahiti, pãradisul oceanului lin. Locuitorii vedind de pre tiermure apropiãrea corabiei, venira cu sute de luntri spre intimpinare, innãltiãnd de tõe laturile ramuri verdi, si implend acul cu mã de strigãri: „taio, tai!“ Multi recunoscura intre caletori pre vechii amici, li se aruncãra in bratie. Primirea acãstã fu si mai voiõsa de cat cea d'antaia.

Dar abiã ce se salutãra unii pre alții, Tahitianii si incepura datinã cea vechiã, a cercã pusunãriale amiciilor, astfel cat Anglii deloc in diuã antaia fura siliti a dã cu sbiciul intre ei. Neci aceea nu potũ placõ Angliilor cã neci unul nu intrebã de nobilul Tupaia, si audind de mõrtea acãstuiã, neci cã li pasã.

De la vederea de mai nãinte multe se schimbãserã pre acãsta insula. Tutahah, Domnitoriuã celei mai mare parti din Tahiti, a fost ucis intr'un resbel, si acumã domniã tenerul roge Otu, pe care Anglii nu-l vediusera inca. El erã omul cel mai nãlt pre insula, si de un

ferintelor cu Ungari'a, precum si la complanarea pretensiunilor intre nationale din Ungari'a nici chiar conatiunali lor de acolo, romani de un sange si de o limba, nu pot face cauza comuna. Noua nu ne este iertat a ne parasii terenul nostru legal, ei erasi nu ne pot proba ca terenul legal din Ungari'a ca tiara autonoma este si terenul legal, care se le asigura existinta lor nationala macar numai precum este asigurata ca in Transilvani'a, era rezultatul luptei lor din diet'a ungerena n'are nimic atragator si insufiator de incredere pentru noi. Am auzit ca deputatii romani din Ungari'a si Banat n'au suferit pe deputatii romani dusi din Transilvani'a la Pesta, ca se ia parte la conferintele lor nationale. Daca s'a intemplat asi ceva, apoi acesta portare intielépta a deputatilor romani din Ungari'a contra cei din Transilvani'a ar insemna: Romaneti voi in casa voastra si nu stati aici sub cerul liber espusi la toate fortunele si tempestatile. —

Nisce constatari numai ni vom permite din acest articol, si adica ca intre Romanii Transilvaniei domnesc intielegere deplina intru a pastrá drepturile casigate, a intrá in desbateri parlamentari politice numai pe baza legii electorali votata de diet'a de la Sibiu, si in urma constatam — ca acci deputati romani din Transilvani'a cari intrara in diet'a din Pesta, nu reprezenta nationala romana. Aceasta cercustantia o recomandam atentiei ablegatilor romani din Ungaria si Banat, precum si respectivilor dd. ablegati rom. Trni intrati in Pesta, ca daca au vr'un motiv sanetos pentru parere contraria, apoi se nu pregete a-l areta in public, fie care fóia romana — credem — li va deschide colónele, ca se-si póta face socóta cu opiniunea publica romana, cáci e interesul fie carui om de rola politica a nu avé acesta opiniune in contra sa.

Tot „Gaz. Trniei“ cere de la noi si de la „Concordia“ definitiunea celor trei partite politice din Ungari'a dicend: „noi sub conservati intielegem pe aristocratii mari, de calibru greu, Tory, amici ai privilegiului si ai feudalismului; sub centrul Dvóstre precepem pe dualisti, totodata Whig, cari nu voiesc se o rumpa cu Austri'a, sunt inse pre determinati a o rumpe cu toate nationalitatile din Ungaria ca atari si a prefaca nu numai pe Transilvani'a, ci si pe Croati'a, Slavoni'a, Dalmati'a in o sengura Ungaria suverana, era la privilegiu tien ceva mai putin; era sub liberalii Dv. din stang'a dietei noi intielegem pe revolutionarii lui Kossuth.“ — In cat pentru noi, n'avem se dá alta definitiune de cat ceea ce si-o face „Gazeta“ insasi. Adaugem numai ca stang'a dietei nu s'a pronuntat inca destul de respicat, deci o vom poté cunoáce apriat de ce panura e numai dupa desbaterea afacerilor comune, reorganizatiunei municipale, si dóra si a cestiunei nationalitatilor. Atunci vom vedé in ce mesura are se i se atribue o calitate séu alt'a, daca e casf Kossuth, mai mult séu mai putien de cat el, séu dóra nemica din el.

exterior majestatic. Lu gasira siediend intr'un loc inchis cu gratia, (orancela, fuscei) incunjurat de o suita pompósa. Anglii fura invitati a siedé langa el, avé bunetatea a schimba cateva vorbe cu ei, desf' era fórté ingomfat. Dupa cateva zile rogele dede visit'a lui Cooc, cu care ocaziune se schimbara daruri mari.

In cea lalta parte din Tahiti domnia Aheatua, érási un rege tener si de colóre alburia. Cu acest'a inca se schimbara visite si daruri.

Cooc petrecu acé de asta data numai 14 zile. La despartire Tahitianii plangeau, dar dupa ce Cooc li promise a fi éra la ei preste siepte lune, si-stersera lacrimile.

De acé Cooc plecá contra insulele sociali, mai antaiu la Huaheine apoi la Raiatea, spre a le cunoáce mai bine. Caletorii fura pretotindene bine primiti si ospetati, casí in Tahiti, dar locuitorii si furau si cersiau in tocm'a casí in Tahiti.

Dupa 14 zile Cooc o luá contra apusul de médiadi. Marinarii erau voiosi, aveau in corabie nutreminte de ajuns si prospete. Doi teneri venisera cu ei, Omai din Huaheine, care se pusese pe „Adventure“ si Maheine den Raiatea pe „Resolution“, acestia se rogasera sciduca la Anglia. La 23 sept. Cooc descoperi partea medionoptiana a unei grupe de insule ce acú se numesce arceipelagul Mangia, éra la 1 octobre ajunsera insulele amicetiei.

Carand (cottul Biharei) 14 oct. 1866.

In cercul Beliului pe la inceputul anului trecut sistemandu-se un'a statiune medicala cu salariu anuale de 600 fl. v. a. din spezele comunale, considerand ca cercul Beliului in regiunea sa numera 32. comune curat romane, si ca avend cineva lipsa de medic — érá silit in distantia de 3, 4 mile de pament a sucharge la densul — intentiunea érá bine nimerita. Acum de un an in coce avem si medic, prin urmare omul dupa mintea sa cea sanctósa — ne cunoscand inprejurările — va combiná, ca ni-am ajuns scopul in privint'a acest'a, dara dieu scopul nu l'am ajuns, cáci poterea polit. comitantensa ni-a octroat de medic un individ care ne intielegend din limb'a romana nici un cuvent — cu poporul nu scie vorbi, unul pre altul nu se pricepe. Neavend facultatea medicala nu intieleg contra sciintiele aceste cum au a se intrebuinta in viet'a practica, fara chiarificandu-mi cutare ideia despre chiamarea unuia medic privat, si salarisat din specele comunale — mi va fi iertat a constata, ca cutarele nesciind cu densul vorbi, si nepotendu-si sprima dorerea, prin acela nu se póte nici legá unde lu dóre.

Póte ca poterea polit. com. au fost de acea parere, ca daca s'au numit pretori in cercuri curat romane — cari nu sciu nici un cuvent romanesce, ast'a se póte aplicá si la denumirea medicului. Si un'a si alt'a e destul de mare scadere pentru popor, numai ca aci vine la cumpena si aceea, ca salariul medicului platinandu-se nemedilicet din spezele comunale — comunele si aróga atata barem, ca se fie fost ascultate, daca tocmá n'au si vot?

Murgu.

Nascud in octobre 1866.

Cu dorere am cetit in pretiuitul nostru diurnal „Albina“ corespondenti'a din Nascud din sept. 1866 suscrisa de mai multi granitieri — despre care me indoiesc si paná nu voiu fi convins apriat, nu voiu a crede — vedind cumca astfel de incidentie bagatele si certe personale escate intre dóue persóne, se bucina in lumea larga cu tendentie reutatiose. Nu voiu a me demite in eritizarea acelei corespondentie preste tot, pentru ca cred ca acest'a ne va sosi de la alte persóne mai competente, ci numai in cat se face amintire de persona mea in aceea, voiu a responde pre scurt. Se dice adica in acea corespondentia ca „D. Busdugu provoacá pre D. Pavelia ca in onóra si consciint'a sa de profesor si preut se marturisésca daca a vorbit neadeverul. D. Pavelia bagséma in dupla sa dependentia fatia cu D. Vicariu preferi asta data a tacé tacerea pescelui,“ in adevér precum atunci asiá totdeauna, de cat a vorbit vorbe vatematórie si nesocotite am mai vrut si vreu a tacé tacerea pescelui si a nu vorbi. Fiind ca inse acum chiar si despre tacerea mea in obiectul amintit in acea corespondentia se fece amintire in public, nu voiu dar a tacé ei a vorbi.

Caletorii desbarcarea acé pe insula Eua, locuitorii esira cu luntri spre intimpinare, dandu-le radecina de piperiu, care aici érá senn de pace. Cete intregi innotau contra naia, éra de pre maluri se radicara strigarile de bucurie, caletorii nostri fura dusi pe umeri la tiermure, primira imbratisiari si sarutari de mani. Femeile intonara o cantare placuta, mai plésind si cu degetele. Corul gata cu „bine ai venit.“ Altii aduceau cosieri de frupte. Caletorii nostri erau suprisi de atare primire, un pictor se punc la o parte si desémna scena.

Insula Eua, ca toate insulele amicetiei, avea locuri putien muntóse, érá acoperita de pavisee verde, gradine de frupte si legami, pentru cari locuintele steteau imprasciate, acutul se miscá plin de miroc de balsam.

Dupa trei zile Cooc plecá a cunoáce si alta insula din acésta ceta, Tonga-Tabu cea mai mare intre toate. Intimpinara primire cu aceiasi amicetia. Tonga-Tabu precum si toate insulele din acésta ceta nu sunt atat de frumóse si fruptuitorie casí Tahiti, dar mai bine cultivate; locuitorii inea nu sunt atat de frumosi casí Tahitianii, dar mai culti si mai morali. Ochiu cei negri infocati, ce-i intorceau in toate laturile cu mare repediune, puneau o spresuniune in fat'a lor. Diligint'a acestor locuitori se vedea pre bine in lucrul intrebuintat pentru gradinele si locuintele lor. Poesia, cantul si music'a lor intrecca pe a Tahitianilor.

In siedint'a Comitetului administratoriu de fondurile scolare granitiereséi tienuta in 17 aug. alegerea a lor doi profesori gimnasiali dede in adevér ansa la multe pareri si dispute, in urma desbatendu-se lucrul d'in fir in per de contra barbatii competinti si interesati de binele si infloirea scólelor nóstre, se aflá de bine, — inse nu tocm'a din acel motiy care-l produce corespundentele ei din alte cause — ca D. Vicariu se mai suplinésca postul de directori si catechet la gimnasiu, la asta conclusiune venira chiar si in alte conferentie si constatuiri private inainte de a se aduce acest lucru pre tapet inaintea comitetului, la cari dupa cum l' numesce D. Busdugu cu altii multi granitieri „dupa culise“ chiar si dsa luá parte.

In siedint'a comitetului D. Busdugu nu se indestulá, ce incepú a-si versá veninul asupra D. Vicariu contra care acum de un timp nutresce o ura si pofta de resbunare la ori ce ocaziune, dupa cum scim cu totii, si incepend de la personalitate nu se sliá a calumnia intreg statul preutiesc, dicend cumca preutilor nu este de a se concrede instruarea tenerimeci, si cumca preutii nu sunt apti de a educá o junime scolare etc. aruncand cea mai mare infamia a supra statului preutiesc. Acest lucru póte fi ori-ce de la un om, numai onest nu, care insusire ved ca si-o atribue D. Busdugu in corespundint'a amintita. A inferá, a dejios si a calumnia un stat acaruia merite, vorbind numai de clerul roman fatia cu nationala, sunt recunoscute si trebuie se fie recunoscute de contra toti bine si drepti sentitorii, dio nu e onestate! au óre nu acestui stat are chiar si D. Busdugu ca tiu de preut a-si multiciu existenti'a sa? de nu cumva D-lui pre clerul roman ortodos lu ia sub exceptiune. Apoi ce se vedé, vóind D. Busdugu a argumentá furios'a sa vorbire se provoacá la suserisul ca preut si profesorii se si judecatoriu intre dlui si D. Vicariu, si se argumentez cumca progresul din Relegiune nu a fost indestulitoriu, frumósa apucatura! firesce ce érá se face? a responde ca preut preste care stat cu putin inainte aduse sentintia de mórté, am cugetat in adevér prin tacere a respinge astfel de calumnie, si intr' atata de putin a le considerá, in cat nu le-am aflat de demne a spendá cuvinte pentru de a responde, ei mai mult am cugetat „Dómnó ierta-i...“ de alta parte a responde ca profesorii si a calumnia progresul dlui Vicariu ca profesorii si catechet inaintea comitetului dio nu érá cu cale cu atata mai vertos onest din partea mea, precum a fost cu atata mai putin din partea aceluia care me provocá la astfelu. A judecá preste abilitatea unui individ care impreuna cu mine coluera ca ales de contra intreg comitetul in corul profesoral nu e competint'a mea, dar neci a dlui Busdugu, ci a deregatoriilor scolare supreme, éra decumva acésta asiú face-o ar fi vorbe aruncate in vent si fara neci una valóre, pre care nimene ar dá un ban reu, au nu tot asiú merge si la deregatoriile Dvóstre D. Busdugu? éca dar aceste motive me retienura de a-ti face placerea si a-ti responde, pen-

Dar in privint'a sessuale erau tocm'a asiú de liberi si desfrenati casí Tahitianii, la furat se precepeau cat de minune.

Petrecerea in Tonga-Tabu tienú numai cateva zile. Cooc nu avea odihna. Luá de nou calea drept contra polul de médiadi, se gasésca terra australis: ajungend la tiermurele de resarit a Solandiei nóua, avé a se luptá nóua dile si atate nopti cu un viscol infricosiat, in care „Adventure“ se perdú a dóna óra, neci ca se mai gasira in caletoria intréga.

La 1 novembre, dupa incercare zadarnica, „Resolution“ returná in senul Carolinei, unde plantele lasate le gasí inselbatecite si nemicite.

Dupa ce marinarii se mai reculésera, Cooc se gati de speditiune nóua in zon'a frigurosa. Mai antaiu scrisé o epistóla capitanului Fourneaux, pentru casul daca acest'a ar returná in senul Carolinei. i spusé in epistola calea pe care se vor poté intalni. Serisórea o asiedia intr'o sticla, ce o ingropá pe tiermurele marel, sub un arbore, éra pe arbore facú senn se scie ca sticla e ingropata.

La 25 nov. pasesind senul trecú érási contra médiadi in direptiunea resaritena. Asta data fura mai norocosi. Apropiandu-se de zon'a frigurosa, vedind Maheine cum ninge, imboldé ochii si se mirá ce póte se fie acésta. La 20 decembrie caletorii nostri trecura cercul polare de médiadi, cratiunul lu serbarea intre-

tru care inse nu fi superat cáci in alte lucrur fiind intrebat nu te voiu necadí cu tacerea pescelui, cum o numesci. De altmíntea pre cum a tunci asiá si acum nu-mi pot imaginá, cum? pre ceceale? si de unde si-a luat D. Busdugu ansa de a se provocá la subserisul in vorbirea dlui, in adevér dar acésta érá pentru mine perplesitate mare. Contra persóna D. Vicariu am fost totdeun'a cu cea mai mare reverentia, nu pont. dupla dependentia, cum dice autorul corespundentiei, unde retacesce fórté, nefind aceea dupla cum cugeta, ce pentru multele merite a D. Vicariu fatia cu districtul si scólele acestuia, nu am eritizat si calumniat pre D. Vicariu neci in calitatea sa de profesoriu nicairi, neci inaintea D. Busdugu, asiá dar nu am scit cum tocm'a io trebuia se fac destul D. Busdugu si se-i respund.

Se punc de exemplu cumca io intre ceva discurs privat cu D. Busdugu asiú fi eritizat preste progresul dein relegiunea propusa de D. Vicariu, poftim apoi érá acésta cuvintia aceea ce vorbesci cu cineva intre patru ochi a te dá la gol inaintea unui public. Ar fi barbatia, ba ar fi onestate acésta? E drept cumca pe preparand la esamenul de véra i-am admoniat, d'in confidint'a ce o am fatia cu D. Vicariu, pentru responsurile cele necorespondentorie din relegiune, inse acésta am facut'o numai fatia cu neglegerea lor, de parte se fi fost a eritizá pre Catechet, care a o face de o parte nu eram competente, de alta insu-mi am recunoscut d'in materia propusa cu tota diligenti'a de contra D. Catechet cumca a corespuns mai pre sus obligatiunei sale, ci numai intr' atata m'am indignat fiind ca ca nescé teneri acum desvoltati, pre care nu e lipsa a-i face cu sil'a se invetie, si cari tocm'a se pregatesc la o cariera atat de momentósa si delicata, nu au pus destul pond pre studiul relegiunei. In urma voiu se observé d'in parte-mi si aceea cumca casu si peccatul astor frecari template in comitet cu atat mai tare le póta D. Busdugu, cu cat érá insusi D-lui a fost incredentiat cumca comitetul nu potea lucrá almintrea de cat cum a lucrat, asiá dar érá de prisos vorb'a si stemperarea maniei, fora dóra numai se fie cu vorba, buna óra ca si in anul trecut alegendu-se prin majoritatea absoluta a voturilor de profesor Maximu Popu si Ioane Papiu nepotend D. Busdugu avé alt ceva in contra abilitatei lor, de cat numai urand si nepotend suferi aceea ca sunt din statul preutiesc necadí preste mesura se esprimá cumca comitetul vre se intemecize aci o propaganda prin alegerea profesorilor din statul clerical.

Acest'a e responsul meu la care numai astrins si nu cu placere m'am determinat a-l dá publicitatei, prelanga care incheiu cu dorint'a cumca si D. Busdugu de acé inainte se fie mai tolerant in privint'a omenimei si se-si depuna ur'a de latore ce o are in contra preutimeci, contra care ar trebui se fie mai cu respect, nefacuandu-i almintrea acésta nemica reu cáci, nu o mai frumos de cat a avé o inema buna, nobila si culta. Tot lucrul are timpul seu, se ne coregem defectele, daca sunt, intre paratii

90 de munti de ghiatia. Cand Cooc nu mai potú strabate de ghiatioi, luá direptiunea contra resarit, dar terra australis nu aflá nicairi. Cu toate acestea Cooc nu perdú speranti'a, cum vedea un pic de loc liber de ghiatia, repediá naia contra médiadi, pana ce ajunsera in regiunea unde sócele nu mai resare neci apuno, de ce Maheine se mirá mai mult de cat de néua. Gradul latimei 71¼ fu cel mai departe punct. la care Cooc potú strabate contra médiadi.

Acum'a marinarii incepura de nou a se tanguí, si a areta un fel de neplacere a supra lui Cooc, nu mai poteau suferi frigul, periclele cele multe i ingrozira, morburi erupsera intre ei, éra nutremintele se stricasera. Pre Cooc cel tare si dedat la suferintie inea-l vedem morbos, acum'a marinarii se adunara in jurul lui, uitasera mania, plangeau si suspinau. Medicul corabicii facú ce potú, Ddieu ascultá oftariile marinariilor, si fiind in returnare elim'a tot mai calda, Cooc se insanetosia spro bucuria si mangaiarea tuturor'a.

In direptiunea de medianópte-apus, petrecend putien pre insulele Marquesas, in 16 aprile desbarcá in Vai tahu, unde gasira primira buna si nutreminte de ajuns, locuitorii sunt ómeni frumosi si placuti casí cerul lor, numai de furat nu se desvetiau. La 17 aprile descoperi insulele de jos, la cari nu potura desbarcá cáci tiermurele e perpendiculariu. D'aci, spre bucuria marinariilor, luá calea érási contra

nostrii mai înainte de a face sfara in tiera. Aduca-si fie-care aminte de masin'a latinului „concordia parvae res ctescunt, discordia autem maximae dilabuntur.“

Leone Pavelia,
profesoriu gimn. si asosoriu cons.

Literaria.

Preaplecata rugamente catra ddnii filologi.

(Urmare din nr. 76.)

Acést'a este credint'a mea in privint'a archaismilor cu acel adaus, ca cu cat unii altii se impulpa mai mult a re'nviie archaismii si pronunierea veche, cu atat ei insii ingreuna mai tare strabaterea principiului etimologic preste tot in ortografi'a limbii romanesci. Daca s'ar intrebuint'a archaismii numai in scrieri strins erudite ca proba istorica pentru romanitatea limbii, n'asiu dice nimic, ci din contra le-asiu privi cu multa placere si bucuria; dupa ce inse ved ca mai multi isi propusera cu totu-adinsul a face nu numai pe toti carturarii natiunii, ci si pe natiunea intréga, ca se vorbésca si se scrie acum si in viitor pre cam voiesc ei, séu adica ca nainte de acést'a cu cateva sute séu tocm'a ca nainte cu vreo dóua mii de ani, asié me rog ca se me convinga si pe mine si se me întórca de la retacirea in carea me voiu fi afland. Spre acest scop ini iau voia a pnne pre cat me érta timpul si me taie capul unele intrebari.

Dn. Cipariu dice in gramatic'a s'a f. 2 nota 4 ca intro litere póte si H Z ne sunt pre multe. Eu sustien din contra, ca H et Z nu ne sunt si nu ne vor fi niciodata pre multe, de aceea dorese ca aceleasi se fie pastrate in alfabetul nostru pentru totdeauna. Eu pentru cuventele straine asiu pastrá si pe K. Q. X. Y., inse repetiese, numai pentru celea straine, care vin ca citate din alte limbe. Séu ca vom presupune, cumca in viitor toti romanii si tóte romaneutiile vor invetiá si alfabetul si cititul in limb'a latina? Eu nu cred.

Pana unde voiesc se impinga filologii principiul etimologic cu putere obligatóre a supra natiunii romanesci, pana la Plautus, séu incai la Cicero?

Cred filologii nostrii intru adevér, ca natiunea intréga, séu incai clasele mai luminate se vor induplecá pe viitor a serie si a respicá pe viitor o multine mare de cuvente asié precum le scriu ei? Si daca nu cred, pentru ce scriu de ees. intre altele multe: **anema** si **anima**, **anel**, de in, pre in, de intru, **prend**, **cuprend**, **cerentia**, **potentia**, **temp**, **mente**, **bene**, **nemenea**, **parente** **virtute**, **sen**, **voliu**, **volientia**, **moliu**, **muliere**, **filii**, **milia**, **contra**, **antaniu**, in a-ante, **diumatate**, **mediuloc** si **miduloc**, **jac**, **zac**, **fora**, **ingrigesc**, **spriginesc**, **facia**, **puin**, **inghiaciat**, **so tienia**, **se venia**, **locure**, **manu-le**, **scaimb** **chiaie** (grec. *χλας*), **aliurca**, **lieu**.

Pentruce cuntra, apoi in acelasi resuflet cuscientia, indata dupa aceea cosunatore, costatore, constructiune apoi tot acolo **concordatiune**,

compusetiune si érași **cumnata**, si cunosce. Ce diferentia este intre on, co, con, cum?

De ce Gramateca, domesteca, selbateca, apoi nu si fonologeca, ortografeca, diplomateca, politeca, statisteca etc.? Care se se serie cu e si care cu i?

Pentruce la acelasi scriitor aci aflu plur. sunt, aci érași sunt? La ce este aici u in oóda?

Pentruce odata sau, alteori seau? De ce nu séu? De ce odata subt, apoi si subt si supt si su?

De ce generarie (generalia) si apoi tot acolo specialii? De ce elementari si elementarie? Care este mai buna?

De ce scriisoria? Deduce-se de la scriptori'a? N'asi crede.

Pentruce inca si nu anca?

Pentruce articlu si nu articol? Pentruce asié si nu artichiu, precum voiesc altii, séu articol, precum place la ceilalti?

De unde angel si nu anger?

Pentruce directoriu, profesoriu, uetoriu? Pentruce terminatiunea in e din abl. sing. de III decl. este aicea preste tot intrudusa cu adevérata patina, éra aici este lapedata cat colo? Nu e acést'a o confusiune? —

Acéstea umilite intrebari ar fi adresate mai mult catra scól'a ce se numesce a Blasiului. De aceea se apropie mai tare cea din Beiusiu, de la care inca n'am aflat iamurit, pentruce cutaror accente da insemnate diferita de cea statorita in comisiunea filologica din 1860 si in adunarea din Brasiov; pentruce fetiti'a nu este a mamei si fetiorasiul al tata-seu, ci ceca este al ei si acesta alui Ddieu etc. etc.; de ce nu s'a dus femeia si s'a dus copilasii? Mai incolo cum de casa deputatilor nu ascultá rescriptul si de ce ascultara, si ca érá numai un'a, adica cas'a; o parte manifestara, ba numai manifestá, ca érá o singura parte, nu mai multe; de ce **recomanda**, cand toti romanii pronuncia curat **comandare**, éra nu **cumandare**; séu apoi de ce nu si cunditiune? De ce **resumem** si nu **resumam** sum'a? Pentruce odata ord, alteori ordine, apoi mai la vale ordine? Pentruce se **ascerne**, **descepta**, **casiga**? De unde **acel e**, pe care in asemeni cuvente nu'l vei audí niciodata nici de la un roman.

Pentruce **tramitind**, apoi tot acelea **tramitietoriu**? Daca terminatiunea e din abl. decl. III se adópta si pazesce cu atata rigóre preste tot, numai pentru ca se semene mai mult cu latin'a, de ce si comuna (obste) nu se serie tot comuna, ba inca **cumuncé**?

Pentruce in acelasi articol din lat. **formalis** se face **formariu**, **formaria**, éra din **militaris**, **liberalis**; **civilis** se face numai **militare**, **liberale**, **civile** s. c. l.?

Pentruce **dv. totdeauna sentiti**, cand **blasianii** **semt**, éra natiunea intréga simte si toti romanii simt?

Pentruce **v'ati** **dedat** si **dv. dupa** un **moldovan** **pedant** a tot **amintí**, cand ati putea pre bine aduce-aminte séu **memorá** fara nici un **pericul** de **mintiuna**? —

— Vom cutesá a trece si la **rumanii** si

la limb'a **rumanesca** din scól'a filologica a Brasiovului.

Rog pe ddnii filologi, ca se'mi spuna: n'ar fi mai bine ca se scriem pe viitor in loc de Roma, roman, romanes mai bine Rim, rimlen, rimlenses, pentru ca asié se fim mai aparati de cium'a Romei, éra in die't'a cea mai de aprópe se pretindem a se schimbá prin lege numela de Romanen si Románok, pentru care fusese atata vorba in die't'a din 1863 in Rimlenen et Rimlénok, ca apoi nici ungerii nici nemti nu s'ar mai impededá asié mult de Rumunen, Rumunok. Care roman din cei opt milióné dice a sessea? Care pronuncia **esse**, **stramosu**, **mosec**, **insesc**, **grautate**, **grauu**, **ingrauez**, apoi totusi mai in jos grea, **grele**, de ce nu gra si grale? De ce literi, **inceles**, **voiu**, **amistec**, **imbaut** **ansul**, **tr'ansul** etc.?

In octobre al anului 1845 Alesandru Gr. Ghica fostul Domn al tierii romanesci, petrecand la Vien'a, intr'un'a de dile ne dete ocaziune la vreo doi ómeni tineri ca se ne intalnim la mé's'a M. Sale. Nepotu-seu in a cincea spitia Ioan Ghica, mai tardiu principe de Sarnos, éra acum ministru, inca érá de fatia. Betranului i placea se audia conversatiuni si chiar dispute sciintifice. Preste pucin se si inciese inca la mé's'a o disputa asupra activitatii Curierului romanesc si a Curierului de ambre seese, ambe proprietate a Dlui I. Eliad. I. Ghica care pe atunci érá in ani numai ceva preste treidiecei, avea totusi un renume intre literatii romani ca fost profesor la colegiul din Iasi, combatea aspru metodu lui I. Eliad de a indopá pe publicul romanesc un sir lung de ani tot numai cu ABC, tot numai cu ortografi si cu forme gramaticale. Betranul din contra apará pe dn. Eliad, enumerand mai multe merite ale lui. Atunci I. Ghica: M. Ta, Eliad ocupa pe romani cu ABC numai pentru ca se abata de la alte studie practice si anume de la politica. — Atunci Voda simtiendu-se insusi atacat, inrosi ca focul si se sculá de la mé's'a, nici ca i trecu man'a, pana cand nu csiram la aer pe bastaiete de atunci.

Sub anii absolutismului austriac mai de multe ori i mi aduseiu a minte de acea scena din Vien'a. Niciodata romanii n'au facut atate studie filologice ca in cei dícece ani ai absolutismului; Fóia pentru minte etc. érá adesea plina de ortografie si de forme gramaticale, pana ce la urma nu le citiá nici dícece dintre abonati. Si totusi maioritatea celor cari avea a face cu limb'a romanésca in viet'i'a practica si in deregatorii publice, scriá romanesce nespun de reu, ca aceia nici respectá vreo lege a limbii, nici audiul romanului, — ci fiecare traia in fantasi'a in care multi mai traiesc si astadi, ca asié precum scriu ei, este fórté bine. Si pentruce acést'a? Pentru ca cei mai multi nu invetia limb'a romanésca; lenea si desiertatiunea nu-i lasa ca se o invetie, si asié ne fac de rusine inaintea celor de alte natiuni.

Dupa scen'a sus atinsa din Vien'a mi pusesem si eu mai adesea intrebarea, ca óre care dintre cei doi Ghica auvise dreptate. In cursul

timpului am fost constrins a dá dreptul la amendoi dupa cunoscut'a macesima: Unum faciendum, alterum non omittendum. Ioan Ghica avea tóta dreptatea daca pretindea, ca legislatiunea, ca publicitatea, ca cartile didactice, ca preste tot mersul desvoltarii si culturai natiunale se nu fie nici decum praponite, cum am dice; din caus'a ca filologii inca nu s'au invoit nicidecum asupra ortografice, gramatice, lexicografice. Óre pre cand s'a scris Pentateuchul lui Moise, cate gramatice si dictionarie vor fi avut ovreii? Óre in timpul lui Omer elinii avut'au gramatica si lexicon? Si de ar fi asteptat Romanii antici pana catra Octavianu Augustu incóce, ca se li se compuna gramatica si dictionariu, óre ce literatura ar fi avut ei si unde ar fi ajuns cu limb'a si cu tóta cultur'a lor? Se venim mai aprópe. Daca anglii, germanii s. a. ar fi asteptat pana ce se vor invoi filologii intre sine, ei n'ar fi putut nici macar a comandá un regiment séu o corabia, cu atata mai pucin a portá resbóie. Nascutu-s'au la popórale europene mai antei universitatile, apoi gramaticole si lexicónele scrise? Si daca strabunii nostrii ar fi asteptat pana se se compuna Dictionarium quadrilingve, séu tocm'a dictionarium etymologicum, carele nu este compus nici pana astadi, si apoi s'ar fi apucat de traducerea cartilor bisericesci si de codificat cate ceva, óre unde ar fi astadi remasa natiunea romanésca? De sigur ca acolo, unde sunt Bulgarii, Arnautii etc. De aceea dn. Ioanu Ghica avu tot dreptul in acel intieles, ca nu este bine ca acei barbati, de la cari natiunea astépta cu totul alt ceva, se se ocupe cu cercetari filologice, nici érași ca acelea foi publice care sunt destinate a lat' si semaná idei si cunoscentie practice, de care au a se interesá clasele cele mai numeróse ale locuitorilor se fie implute cu regule ortografice si gramaticale, precum intru adevér se intemplá in Curierulu romanesc, ca fóia politica, in care érá de ajuns ca se atinga cineva cestiunile filologice numai ca prin trecat si cum **granosalis**.

De alta parte Dl Alesandru Dimitrie Ghica inca avea tóta dreptatea daca apará si laudá lucrurile filologice ale dlui I. Eliadu. Voda Ghica nu o facuse acést'a ca om de specialitate, dómné feresce, nimic mai pucin decat acést'a, el inse o facea ca roman, ca patriot si ca bun politic. In dilele domniei lui Ghica, Bibescu si Stirbeiu censur'a rusésca carea nicidecum nu depindea de la ei, sugrumá orice desbatere in public a vreunei cestiuni interne natiunale si politice. Publicistii si politicii Rusiei lucrá din tóte puterile ca se faca pe Europa a crede, cumca moldavo-romanii sunt curat slavi, cari din fatalitatea timpurilor isi perdusera limb'a lor slavóna si invetiasera o corcitura de limba papistasiésca. In colegiurile de la Bucuresci si Iasi se asiediasera catedre de limb'a si literatur'a rusésca; ataf'a numai, ca din mare norocire a profesorilor rusi de la vreo 3—4 ani inainte elasele lor totdeauna érau desierte, prin urmare ei tragea platile numai pentru ca se se primble, séu precum dice baietii din Bucuresci, ca comisari de strate.

Tahiti, unde intimpinara primire casi mai nainte.

Acum'a regele Otu se gatiá de batalia in contr'a unei insule invecinate, Anglii fura martori unei scene imposante. Regele facu ca armata lui s'o privésca Anglii, flot'a lui numerá 160 de luntre duple, cu 6000 de ostasi si véslari. Véslarii siedeau in luntre langa legaturé mari de sulitie, sageti, securi etc. si gamede de pietre. Ostasii siedeau pe acoperiminte, avend loc pe nisee scandure puse crucisii, si cari impreunau cate dóue luntre. Ste-teau aci ca nisee adevérati diei de resbel. Portau trei vestminte preste olalta, unul alb, altul rosiiu, cel'a lalt brunet. Bratiile le aveau imbracate in seut, pe cap un coif innalt de cinci urme, incarcat cu pene, cari de pre margini se lasau in jos, cu diferite colorii placute. Un Tahitian bine crescut, cu coiful acesi'a in cap, avea innaltime de 11 urme.

In Tahiti petrecura caletorii de asta data trei septemane. Nainte de plecure, regele mai veni la ei cu suit'a intréga. Legatur'a de amicitia o intarira pentru totdeun'a. Despartirea fu érași ca mai nainte. La plecarea corabiei pe mare, caletorii dederá cateva salve de tunuri.

Dupa ce se mai sustienu éra in Huahine si Raiatea, luá direptiunea catra apus, descoperi dóue insule mici, un'a nelocuita, cea lalta avea ómeni selbatici si negri ca diavoli de nópte, cu acestia avura lupta. Desbarcá in Ana-

moca, cea mai fructuítóre dintre insulele amictice, desi avu primire buna, petrecu numai dóue dile, apoi continuá calea catra apus.

La mediul lunci lui iuliu descoperi o céta mare de insule, mai necunoscute, dar fórté fructuítóre, li dade nume „Hebridele nóue.“ Locuitorii atat in privint'a corpului cat si a limbii si moravurilor steteau inderetrul celor'a din insulele sociali, neci erau atat de ospitali, ma gasira aci si antropofagi.

Dupa ce Cooc cunoscu tier'a, luá calea catra resaritul de médiadi, pre unde oceanul lin e mai lat. Marinarii se bucurau ca se apropia de patria. Nu scim daca si-a schimbat cutgetul, séu ventul nu i-a favorit, ataf'a de secur ca in 4 sept. lu vedem catra apusul de médiadi descoperind o insula mare ce el o numesce „Caledoni'a nóua.“ Tier'a nu érá pre roditóre. Locuitorii de coloré bruneta intunecósa se arctara fórté amicabile si paciei.

In timpul acést'a caletorii nostri privira o scena intristatóre. Astronomul corabiei observá ca departe pe stanc'a unei insule flutura ceva, spuse acést'a conducatoriului nái, care si trinu se o luntre cu insarcinarea se se apropia cat mai mult de obiectul ce flutura. Suprinderea si bucuria lor nu se póte descrié, caei li se dede ocaziune a mantui vietia de om: érá o féta tenera, cam de dóuadiecei de ani, in vestminte sfarticat, aprópe a mori de fóme. Acést'a caletorisce pre apa impreuna cu tata-so, un negociatoriu avut, vitóru fransesc corabi'a

din care numai ca seapá aruncata de valuri pe stancile insulei. Dóua luni trecusera de cand tener'a féta numai cu radecine si sustienea viet'i'a pre acést'a stanca.

De la Caledoni'a nóua Cooc plecá érași catra Scand'i'a, unde in 19 optobre desbarcá de nou in portul Carolinei. Cercá stiel'a ingropata dar n'o mai gasi. Cumca „Adventure“ ar fi fost aici, se indoiá, caei nu implinise instructiunile date in scrisóre. Voiá se întrebe de locuitori, dar pre acestia neci i vedea neci i audia. Dupa cateva dile venira cati-va locuitori, spusera ca ce'a lalta naie a fost aici in port si ca cu locuitorii au avut o lupta, dupa care pre caletorii i sugrumara si mancara. Acést'a seire implu de spaima pre caletorii nostri. Mai scrivind aflara ca numai atati ómeni fara mancati, cati fusera pe o luntre de a Adventurei. Numai dupa ce retornara in Angli'a, primira cunoscentia deplina despre acést'a intemplant trista. „Adventure“ adevá sosise la Carolina cu cateva dile dupa plecarea „Resolutiunei“, Fourneaux gasi stiel'a cu epistol'a, si se gatiá de plecat ca se ajunga pre capitánul Cooc, dar lipsindu-i nisee scler (legume) trimise pe insula o barca cu 9 barbati condusi de un locuientinte. Locuitorii li furara o secura, pentru care locuientintele se mania fórté, comandá foc, si puscára pana li se gatá tot pravul, atunci selbatici se repedira a supr'a lor, i ucisera si-i mancara. Fourneaux si-resbuná a supr'a selbaticilor facend din ei vale de sange, inse se superá

atat de tare pentru uciderea consotilor sei, in cat nu mai fu in stare a continuá calea, ci retorná la Angli'a in direptiunea cea mai scurta.

De asta data neci Cooc nu petrecu aci timp lung, ci dupa ce se provediú cu nutre-minte purcese drept catra capul de médiadi al Americi, la 17 díce. desbarcara in Faierland'i'a unde serbara cratiunul, la 28 díceembre incunjurara Cap-Corn, unde descoperira o céta mica de insule, si fiind ca érá tocm'a anul nou 1775, le numira insulele anului nou.

De aci Cooc plecá in direptiunea médiadi-resariténa érași drept catra polul de médiadi, spre mare superare a marinarilor cari se urisera de suferintie si doriau a-si vedé patri'a. Lui Cooc i succese de asta data a descoperi cateva tieri ghiatióse si nelocuite intre cari Georgi'a de médiadi, dar terra australis o cercá indar. — Lipsele marinarilor erau érași multe si grele de suferit in cat Cooc se vedu silít a întórce acuma catra casa.

Pe calea cea mai scurta ajunse la Capul bunei sperantie, unde romase catra timp de o díhna si reculegere, apoi provediend nai'a cu cele de lipsa incepú caletorii'a catra médiadnopte, trecend prin oceanul atlantic, in 20 iuliu desbarcá in Angli'a, in portul Spithead.

Caletorii'a a dóua intréga tienú 3 ani si 18 dile.

(Incheiarea va urmá.)

In 1844 Daschkoff consulul gener. rusesc provocase formal pe Bibescu, că se nu suferese esirea Curierului de ambe s. cu litere latinesci. Acclasi Daschkoff petrecend in acclasi an la apele din Zazonu, imi dise si mie facia cu Dr. Mayer, că este o mare obrasnica a se incereă cineva se serie romanesce cu litere latinesci. Trebuie se sciti că acel Daschkoff, membru al unci familii din cele mai mari nu eră nki decum vreun om simplu, ci el scia fôrte bine ce dice si ce cugeta. Intre acestea impregiurari Voda Ghica inca scia fôrte bine ce vorbesce, cand apară pe Eliadu pentru că se ocupa mai mult cu literatura. Pe atunci a serie A. B. C. romanesce, insemnă a face politica romanésca. De aceea eră cu totul altecva, daca I. Ghica dicea catra unchin-scu: M. Ta, Eliadu se facea politica cu gramatic'a, cu dictionariul, cu critic'a literaria, cu traducerea clasicilor, era politic'a dilei se o lase altora.

Voiu se dic cu tôte acestea, că un'a se facem si alt'a se nu lasăm, era spre acest scop se ne impartim rolcle. Filologii nu vor tiené in loc pe nici o natiune, ei nu o pot retiené; toema pentru aceea inse sunt detori a'i portă falinarele nainte, era politicii sunt detori a reflectă pe natiune la filologii sei si a recomandă ostonel'a lor la apretiuirea acleia. Atat'a eră pentru astadata si scopul Gazetei, acest'a eră si al rugametei mele, a reflectă, a cerc consiliul eruditilor, inse tot numai mergend inainte, pentru că nici un moment nu ni este ertat a sta pe loc!

(Gaz. Trans.) G. Baritiu.

Economia.

Arad, in 17 opt. 1866.

Cercarea bucatelor este buna, dara comunicatiunea este si acum impedeata; cata dauna aduce acosta impregiurare se vede de aci, că

mai multe marfe se spedza preste Temisióra. Se vede dara totodata si lips'a a legă Aradul de Temisióra cu cale ferata. Eri in Aradul nou se cautara bucatele prè bine. Graul se vindu cu fl. 5—5.15 la mori, secar'a cu fl. 3.40—fl. 3.45; cucurudiul cu fl. 2.75—2.80 de metiu. Timpul e placut, bate vent rece.

Versietiu, 15 opt. 1866.

(R) Onoratii cetitori ai „Albinei,” cari vor avé de cuget a ne onorá pivnitiele nôstre cu presentia dclor. vor dorí se scie mai apriat cum stâm noi cu vinul nostru din anul acest'a. Éca cum: Culesul inca nu s'a sfarsit de tot, dara preste putiene dile va fi gat'a. Strugurii ce acum se culeg si store vor dá vin de calitate prè buna, catimea lui inca ne cam multiamesce. — Cumperatori avem prè multi se din caus'a acést'a vinul nou se urec in pretiu cu cate 50 cr. de acov, dara multi proprietari nu voiesc se-l vinda asteptand pretiu si mai bun, póte fi că uu se insiela in asteptarea lór.

Strugurii sunt fôrte dulci, se trimet mai multe carutie de ei spre Temisióra, Ciacova si in pregiur la terguri.

VARIETATI.

— Maj. Sa Imperatul e in Moravia, de unde va trece in Boemia, cercetand locurile ce fura teatrul bataliei. Avura parte de multiamiri si decoratiuni toti cati s'au destins prin patriotismul lor. Dr. Giskra, cunoscutul senator imperiale, primariul orasiului Brünn e decorat cu ordul Leupoldin. In Moravia se vor cladi drumuri de fer in lantrul tieci, a dá ocupatiune celor lipsiti.

— Cale de fer in Transilvania. „W. Zeit.” ne insciintieza in partea oficiala că principii Maximilian Egon de Fürstenberg si

Emiliu de Fürstenberg, contele Otone Chotek si Ludovic de Habber au primit de la Maj. Sa Imperatul concessiune pentru cladirca drumului de fer de la Arad la Alba-Julia (Belgrad) cu o ramure de la Pischl la Petroseni, la actul de concessiune s'a facut subscrierea prè nalta.

— Despre chiamarea jesuitilor in Praga impartesiesce „Posel” că dl cardinal nu i a invitat la Praga. Cand mai multi tineri in deputatiune sprimara dorinti'a poporatiunii catra superiorul jesuitilor, cumca parintii se parasésca cecatea, raspunse superiorul că acci'a sunt chiamati aici de dl cardinal si in poterca acestuia stă departarca acclora. In contra scie „P” din isvor secur că cardinalul, cand jesuitii i se presentara si cerura scutul lui, li raspunse: „sub scutul meu nu ve pot luá” lupt'a de present s'o eluptati senguri, dara cu se nu ve stric voue. —

— Generalul de Moltke. „Köln. Ztg.” scrie despe planul de resboiu al acestui General intre altele: Intrarea cea repede a prusilor in Austria impedeacă pe austriaci si nu se potura concentrá de cat naintea Vienei la Florisdorf. Partea ultima a planului lui Moltke se nemici prin incheiarea repede a pacii. Ea eră: a intrá in Ungaria cu corpul principale incungiurand Viena. Dacia intre Poson si Comorn staeu numai 150.000 prusi, era 80.000 treceau Dunarea intre Mülk si Linz, atunci Viena s'ar fi predat de sine fara nici o puscatura facuta a supra intariturilor de la Florisdorf. Abi se mai póte cineva indoí că, daca resboiul mai tienea vre-o 14 dile, flaur'a négra-alba n'ar fi falfait si in turnurile Vienei, Posonului si Linz, bá póte fi chiar si in Pesta.

— Vineri (in 19 opt. s. n.) repausă Primatete Ungarici Cardinalul Scitowsky.

Cursurile din 19 optore n. sér'a

(dupa aretare oficiale.)

	bani	marf.
Imprumutele de stat:		
Cele cu 5% in val. austr.	53.70	53.90
„ „ contributiunali.	99.50	99.75
„ „ noue in argint.	83.60	83.80
Cele in argint d. 1865 (in 500 franci) ..	76.50	77. —
Cele nationali cu 5% (jan.) ..	66.90	67.10
„ metalice cu 5% ..	59.20	51.30
„ „ maiu—nov.	62.10	62.30
„ „ 4 1/2% ..	50.75	51. —
„ „ 4% ..	45. —	45.50
„ „ 3% ..	33.50	33.75
Efete de loteria:		
Sortile de stat din 1864 ..	70.20	70.40
„ „ 1860 1/2 in cele intrage ..	79.10	79.30
„ „ „ 1/2 separata ..	86.25	86.75
„ „ 4% din 1854 ..	73. —	73.50
„ „ din 1839, 1/2 ..	146. —	147. —
„ bancel de credit ..	122.50	123. —
„ societ. vapor. dunarene cu 4% ..	80. —	81. —
„ imprum. princip. Esterházy à 40 fl. ..	—	—
„ „ Salm à ..	27. —	28. —
„ „ cont. Palffy à ..	21. —	22. —
„ „ princ. Clary à ..	24. —	25. —
„ „ cont. St. Genois à ..	23. —	24. —
„ „ princ. Windischgrätz à 20 ..	17. —	18. —
„ „ cont. Waldstein à ..	18. —	20. —
„ „ „ Keglevich à 10 ..	12. —	13. —
Obligatiuni de sarcoinoare de pament:		
Cele din Ungaria ..	67. —	68. —
„ Banatul tem.	66.50	67. —
„ Bucovina ..	63.50	64.50
„ Transilvania ..	62. —	63. —
Actiuni:		
A bancel nationali ..	717. —	719. —
„ de credit ..	149.20	149.40
„ „ „ ..	583. —	587. —
„ anglo-austriace ..	77.75	78. —
A societatei vapor. dunar.	161. —	163. —
„ „ Lloydului ..	170. —	180. —
A drumului ferat de nord ..	1620. —	1625. —
„ „ „ stat ..	190.10	190.30
„ „ „ apus (Elisabeth) ..	126.75	127.75
„ „ „ sud ..	208. —	208.50
„ „ „ langa Tisa ..	147. —	147. —
„ „ „ Lemberg-Czernowitz ..	176. —	177. —
Bani:		
Galbenii imperatesci ..	5.13 1/2	5.14 1/2
Napoleon'ori ..	10.84	10.35
Friedrichs'ori ..	10.90	11. —
Suverenii engl.	12.95	13. —
Imperialii rusesci ..	10.60	10.65
Argintul ..	128.50	129. —

Comunicatiunea drumurilor de fer.

Vien'a-Pest'a-Segedin-Temisióra-Baziasiu.

De la	Vien'a	pléca la	7 ore 45 minute	demanéti'a, si la	Pretiu pe clasa I		cl. II.		cl. III.		
					fl.	cr.	fl.	cr.	fl.	cr.	
De la	Posion	10	24	10	51	3	33	2	50	1	67
„	Neuhäusel	1	23	1	54	7	81	5	87	3	91
„	Pest'a	5	19	6	31	13	69	10	31	6	91
„	Czegléd	7	54	9	14	17	36	13	6	8	76
„	Segedin	12	12	2	55	22	87	17	19	11	51
„	Temisióra	3	55	7	47	28	38	21	33	14	26
„	Jasenov'a	8	4	32	97	24	77	16	56	8	83
„	Beseric'a-Alba	8	40	33	52	25	18	16	16	8	58
Sosesc in	Baziasiu	9	10	34	7	25	59	17	11	11	11

*) De la Temisióra la Baziasiu comunica numai odata.

Jasenov'a-Oravit'a.

De la	Jasenov'a	pléca la	8 ore 30 minute	demanéti'a
„	Jam	9	12	„
„	Racasia	10	12	„
Sosesc in	Oravit'a	10	57	„

Vien'a-Oradea-Mare.

De la	Vien'a	pléca la	8 ore — minute	séra. Pretiulu pe clasa I.	fl.	cr.	cl. II.	fl.	cr.	cl. III.	fl.	cr.
„	Pest'a	6	35	deman.	13	69	10	31	„	6	91	
„	Czegléd	9	27	„	17	36	13	6	„	8	76	
„	Püspök-Ladány *)	1	58	dup. méd.	22	61	17	—	„	11	39	
Sosesc in	Orade	4	38	„	25	98	19	53	„	13	8	

*) cale laterale duce la Dobritin, unde sosesc la 3 ore dupa médiadi.

Vien'a-Arad.

De la	Vien'a	pléca la	8 ore — minute	séra. Pretiulu pe clasa I.	fl.	cr.	cl. II.	fl.	cr.	cl. III.	fl.	cr.
„	Pest'a	6	25	deman.	13	69	10	31	„	6	91	
„	Czegléd	9	47	„	17	36	13	6	„	8	76	
„	Solnoc	11	2	„	18	86	14	19	„	9	51	
Sosesc in	Arad	5	—	séra	26	32	19	81	„	13	26	

Vien'a-Paris.

De la	Vien'a	pléca	4 ore 30 minute	séra
„	Salzburg	1	—	nóptea.
„	Monac	5	45	deman.
„	Stuttgart	11	45	„
„	Mühlacker	12	55	diu'a
„	Carlsruhe	2	10	dupa méd.
„	Strassburg	5	25	„
Sosesc in	Paris	5	—	demanéti'a

(Clasa I. costa 68 fl. 84 cr. era clasa II. 50 fl. 32 cr. Bani se numera in argint.)

Baziasiu-Temisióra-Segedin-Pest'a-Vien'a.

De la	Baziasiu	pléca la	5 ore 55 minute	dupa médiadi
„	Beseric'a-Alba	6	27	„
„	Jasenov'a	7	6	„
„	Temisióra	10	40	séra si la 7 ore 25 minute demanéti'a
„	Segedin	2	26	nóptea, „ 12 „ 53 „ diu'a
„	Czegléd	6	35	deman. „ 6 „ 21 „ dupa médiadi
„	Pest'a	9	55	„ „ 9 „ 30 „ séra
„	Neuhäusel	1	52	diu'a „ 1 „ 8 „ nóptea
„	Posion	4	48	dupa médiadi „ 4 „ 12 „ demanéti'a
Sosesc in	Vien'a	6	36	„ „ 6 „ — „

Oravit'a-Jasenov'a.

De la	Oravit'a	pléca la	4 ore — minute	dupa médiadi
„	Racasia	4	45	„
„	Jam	5	38	„
Sosesc in	Jasenov'a	6	—	„

Oradea-Mare-Vien'a.

De la	Orade	pléca la	10 ore 6 minute	demanéti'a
Sosesc in	Püspök-Ladány *)	12	48	diu'a
„	Czegléd	5	41	séra
„	Pest'a	8	37	„
„	Vien'a	6	—	demanéti'a

*) cale laterale vine de la Dobritin.

Arad-Vien'a.

De la	Arad	pléca la	10 ore 15 minute	demanéti'a
„	Solnoc	4	22	dupa médiadi
Sosesc in	Czegléd	5	33	„
„	Pest'a	8	37	„
„	Vien'a	6	—	demanéti'a

Paris-Vien'a.

De la	Paris	pléca la	8 ore 35 minute	séra
„	Strassburg	8	57	dem.
„	Carlsruhe	10	40	„
„	Mühlacker	12	—	diu'a
„	Stuttgart	1	20	dupa méd.
„	Monac	8	30	séra
„	Salzbrug	1	30	nóptea
Sosesc in	Vien'a	9	30	deman.

Comunicatiunea pe Dunare.

Societatea prima imp. reg. priv. de naegatiune pro Dunare si-a regulat mersurile sale de la 15 apr. n. a. c. Pléca de la Vien'a catra Posion in tôte dilele la 4 ore dupa médiadi. — De la Vien'a catra Pest'a in tôte dilele la 6 1/2 ore demanéti'a. — De la Vien'a la Orsiov'a, Giurgiu, Galati si Constantinopole, marti-a la 6 1/2 ore demanéti'a. — Mersul rapede: De la Vien'a la Orsiov'a, Giurgiu, Galati si Constantinopole luni-a la 6 1/2 demanéti'a.

Comunicatiunea postelor.

De la Oradea-Mare la Clusiu, pléca in tôte dilele la 6. ore 30 minute dupa médiadi, sosesc in Clusiu la 1. ora 30 minute dupa médiadi. Cale de 19 1/2 mile, tiene 18 ore 40 minute.
 „ Clusiu la Orade pléca in tôte dilele la 12 ore diu'a, sosesc in Orade la 6 ore 40 minute demanéti'a.
 „ Arad la Sibii (prin Dev'a) pléca in tôte dilele, la 7 ore séra, sosesc in Sibii la 2 ore 15 minute nóptea. Cale de 35 1/2 mile, tiene 31 ore 15 minute.
 „ Sibii la Arad (prin Dev'a) pléca in tôte dilele la 7 ore séra, sosesc in Arad la 1 ora 45 minute nóptea.
 „ Temisióra la Sibii pléca in tôte dilele la 6 ore deman. sosesc in Sibii la 1 ora 30 min. dupa médiadi. Cale de 36 1/2 mile, tiene 31 ore 30 min.
 „ Sibii la Temisióra pléca in tôte dilele la 12 ore diu'a, sosesc in Temisióra la 7 ore 40 minute séra.
 „ Temisióra la Orsiov'a pléca luni-a, marti-a, joi-a, si sambet'a la 6 ore demanéti'a, sosesc in Orsiov'a la 6 ore deman. Cale de 20 1/2 mile, tiene 24 ore.
 „ Orsiov'a la Temisióra pléca dominec'a, marti-a, mercuri-a si vineric-a la 6 ore séra, sosesc in Temisióra la 6 ore séra in diu'a urmatóre.
 „ Temisióra la Arad pléca in tôte dilele la 6 ore dem. sosesc in A. la 11 ore 45 minute diu'a. Cale de 7 mile, tiene 5 ore 45 min.
 „ Arad la Temisióra pléca in tôte dilele la 2 ore dupa médiadi, sosesc la 7 ore 45 minute séra.
 „ Sibii la Clusiu pléca in tôte dilele la 3 ore d. m. sosesc la 9 ore 20 min. deman. Cale de 21 1/2 mile, tiene 18 ore 20 min.
 „ Clusiu la Sibii pléca in tôte dilele la 5 ore dupa méd. sosesc la 11 ore 50 min. diu'a.
 „ Sibii la Brasiov pléca in tôte dilele la 5 ore dupa méd. sosesc la 7 ore 25 min. deman. Cale de 18 1/2 mile, tiene 14 ore 25 min.
 „ Brasiov la Sibii pléca in tôte dilele la 7 ore séra, sosesc la 9 deman.
 „ Sibii la Muresiu-Osiorheiu pléca luni-a, marti-a, vineri-a, si sambet'a la 7 ore séra, sosesc la 1 ora 5 min. d. m. Cale de 19 1/2 mile, tiene 13 ore 5 min.
 „ Muresiu-Osiorheiu la Sibii pléca luni-a, marti-a, mercuri-a si sambet'a la 8 ore demin. sosesc la 2 ore 35 min. nóptea.